φυλλάδιο, «Δὲν ἤξευρα ὅτι ἔχετε εἰς τὰς Ἀθήνας τέτοιο περιοδικό, ἰσότιμο μὲ τὰ καλύτερα περιοδικά μας».

Περιοδικὸ λοιπὸν ποὺ τὸ θαμάζει ὁ Σλουβερτέ, δὲν μπορεῖ νὰ μὴ τὸ θαμάσει ὁ «Νουμᾶς», ὅσο κι ἄ χαραχτηρίζεται ὁ φτωχὸς μέσα στὰ ἴδια «Παναθήναια» ἀπὸ κάπιον Ἀ χ ρ η σ τ ο συνεργάτη τους ὡς «ὄργανον πρὸς δημοσίευσιν δημοτικοφανῶν ὀρνιθοσκαλισμάτων», καλέ.

Περιττὲς κουβέντες ὅλ' αὐτὰ καὶ τἀναγνωρίζουμε. Θέλουμε μοναχὰ νὰ βεβαιώσουμε τὰ εὐρωπαϊκώτατα «Παναθήναια» πὼς αὐτὸ ποὔγινε δὲν ἔγινε ἐξεπίτηδες, γιατὶ ἂν εἶταν ἔτσι, τότε κι ἄλλες φορὲς ποὺ μᾶς ἔτυχε νὰ τυπώσουμε στὸ «Νουμᾶ» κρίσες ξένων (τοῦ κ. Dieterich *λ. χ. τοῦ* Lebesgue *κλπ.) δὲν παραλείψαμε ἀπ' αὐτὲς, καθὼς κάνουνε τὰ «Παναθήναια» — καὶ νὰ μᾶς συμπαθᾶνε — τοὺς ἐπαίνους γιὰ τὰ «Παναθήναια« καὶ γιὰ κάθε λόγιο γενικά, ὅσο κι' ἂν ἔχουνε κάπιες ἐπιφύλαξες γιὰ μερικοὺς ἀπ' αὐτούς. Ὁ «Νουμᾶς» ὅσες φορὲς μετάφρασε καὶ τύπωσε ξένες κρίσες γιὰ τὴ φιλολογικὴ κίνηση δὲν τὄκανε γιὰ νὰ ρεκλαμαριστεῖ ἀλλὰ γιὰ νὰ δείξει πῶς κρίνουν οἱ ξένοι τὴ φιλολογία μας." Ἀ ζητοῦσε ρεκλάμα θὰ δημοσίευε, καθὼς πολὺ φρόνιμα κάνουν τὰ «Παναθήναια», μόνο ὅσα ἐνδιαφέρουν αὐτὸν καὶ τοὺς συνεργάτες τους. Οὐδὲν κρυπτὸν κτλ. μὰ καλό 'ναι νὰ μπαίνει καὶ κάθε πρᾶμα στὴ θέση του.*

ΑΡΧΙΝΗΣΑΝΕ

λοιπὸν οἱ Ὑπουργοί μας νὰ κάνουν καὶ *σολοικισμούς* Συνταγματικούς. Φοβερὴ αὐτὴ ἀνακάλυψη καὶ τὴ χρωστοῦμε τοῦ Ράλλη ποὺ καταφουρκισμένος μὲ κάπια πράξη τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, φώναξε μέσα στὴ Βουλή·

—Μὰ αὐτὸ εἶναι Συνταγματικὸς σολοικισμός!

Κι ὁ Ράλλης δὲ γελοῦσε ὅταν τὄλεγε· κ' οἱ βουλευτάδες δὲ βάλανε τὶς φωνές· καὶ τὰ ντουβάρια τῆς Βουλῆς δὲ γκρεμιστήκανε.

Συνταγματικὸς σολοικισμός! Φωνάζουμε ὅλοι νύχτα μέρα πὼς τὸ Σύνταγμα κατακουρελιάστηκε καὶ νὰ σου ὁ Ράλλης ἔρχεται καὶ σοῦ μιλάει μὲ σοβαρότητα καὶ .... μὲ πόνο γιὰ Συνταγματικὸ σολοικισμό, δηλ. γιὰ παρανυχίδα!

Νὰ μὴ βασκαθοῦμε!

ΕΧΕΙ

δίκιο ἡ «Ἀκρόπολη» νὰ χτυπάει τὸν Πεσματζόγλου γιὰ τὶς σύμβασες τοῦ Τράμ καὶ τῆς «Ἐνιαίας» μὲ τὰ Γαβρηλίδικα ἄρθρα της ποὖναι γιομάτα δύναμη κι ὀμορφιά. Ἂν ὁ κύριος αὐτὸς ἔλεγε πὼς ἦρθε δῶ γιὰ νὰ κερδίσει μιλιούνια καὶ νὰ δέσει τὸν κουτόκοσμο πίσω ἀπὸ τὴν οὐρὰ τοῦ ἀλόγου του, κανεὶς δὲ θἄχε δικαίωμα νὰν τοῦ πεῖ τίποτα, μὰ θὰν τονὲ χεροκροτοῦσαν ὅλοι σὰν τὸ κατάφερνε. Ὁ κύριος ὅμως αὐτὸς τὰ χρηματιστικά του κόλπα καὶ τὶς κερδοσκοπικές του ἐπιχείρησες τὶς ντύνει ὅλες μὲ τὸ χρυσόχαρτο τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς λαχτάρας γιὰ τὸ «γενικὸ καλό» καὶ «ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει», ποὺ λὲν κ' οἱ δασκάλοι, ἔχει δίκιο κ' ἡ «Ἀκρόπολη» ποὺ συβουλεύει τὸν κόσμο νὰνοίξει τὰ μάτια του.

«—ΕΙΜΑΙ

ἀναγκασμένος ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ νὰ πῶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει πολεμικὸ ναυτικὸ ἂν καὶ ξοδιάζουνται τόσα ἑκατομμύρια γι' αὐτό».

Τὰ εἶπε ὁ κ. Σπ. Κουμουντοῦρος, ποὔκανε καὶ Ὑπουργὸς τῶ Ναυτικῶνε, μέσα στὴ Βουλή, τὴ νύχτα τῆς περασμένης Δευτέρας. Κι ὅτα μερικοὶ βουλευτάδες τοῦ παρατήρησαν πὼς αὐτὰ τὰ πράματα δὲν πρέπει νὰ λέγουνται ἔτσι ἐπίσημα μέσα στὴ Βουλή, ὁ κ. Κουμουντοῦρος τὸ διόρθωσε κάπως τὸ πρᾶμα λέγοντας πὼς μόνο καλὴ θέληση χρειάζεται γιὰ νὰ καλυτερέψει ἡ τέτια κατάσταση.

Αὐτὸ λέμε κ' ἐμεῖς. Μὰ σὲ ποιὰ γωνιὰ τῆς γῆς νὰ βρίσκεται ἄραγες ἡ *καλὴ αὐτὴ θέληση* γιὰ νὰ στείλουμε νὰ μᾶς τὴ φέρουν;

ΑΠΟ

ἕνα ὄμορφο χρονογράφημα τοῦ Παπαντωνίου, τυπομένο στὸ «Ἄστυ» τῆς περασμένης Τρίτης, παίρνουμε τὸ ἀκόλουθο χαραχτηριστικώτατο κομάτι.

«Τὰ καταστήματα τῶν Ἀθηνῶν ὅσα εἶχαν δέντρο, ἦσαν ὅλα περίφημα. Ἡ «Μουριὰ» τῆς Πλάκας διάσημος. Ἡ «Μουριὰ» τοῦ Λαδᾶ διάσημος. Ἡ «Λεύκα» εἰς τὴν Βάθειαν διάσημος. Εἰς τὴν συνοικίαν μου, διότι ἕνα πενιχρὸν καφενεῖον ἔχει πεῦκο, ἄνθρωποι ἐκ περάτων μαζεύονται ἀποκάτω ὡς ἔντομα, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πατρίδα των, εἰς τὸ δέντρο.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ Θεμιστοκλέους ὑπάρχει μία πλατεῖα μὲ λεῦκες, ὁ ταραγμός, τὸ ἀνατρίχιασμα, ἡ ποίησις τῶν ὁποίων εἶναι θαυμαστὸν ἰδεῖν. Ἐκεῖ ἔχει καὶ καφενεῖον. Ἀλλ' ὁ καφεντζῆς φίλος τῆς καθαρευούσης καὶ τῆς ρητορικῆς, δὲν ὠνόμασε τὸ καφενεῖον «οἱ Λεῦκες» ὅπως τὸν συνεβούλευσε τὸ ἐκεῖ συχνάζον φυσιολατρικὸν μελίσσι τοῦ «Νουμᾶ». — Μωρὲ βγάλετο οἱ «Λεῦκες» ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ! — Τίποτα, ὁ καφεντζῆς. Τοῦδωσε τίτλον πολυτελῆ. Τὸ ὠνόμασεν ἡ «Ἀφθονία» ἢ «ἡ Ἀναδιοργάνωσις τῶν κακῶς ἐχόντων», δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς. Εἰς τὰς Πάτρας ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ καφενείου τοῦ βυθισμένου εἰς τὴς μαγικὲς ἐκεῖνες ἰτιὲς, εἰς ἕνα ὁλόκληρο δάσος τοῦ Μυσσὲ, ὠνόμασε τὸ καφενεῖον του «Αἱ Ἰτέαι». — Μωρὲ βγάλε το «Ἰτιὲς» χριστιανέ μου! Ὄχι «αἱ Ἰτέαι». Ι-ΤΕ-ΑΙ. Εἶναι εὐκολώτερο νὰ καταπιῇς καρύδι, παρὰ νὰ τὸ πῇς. Ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι αἱ λέξεις καὶ ἡ φύσις εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχουν ὁριστικῶς διακόψει τὰς σχέσεις».

Χιλιάδες τέτιες ἀπόδειξες τῆς καθαρευουσιάνικης ψώρας μποροῦσε νὰ ἀναδιάσει κανεὶς, ἀφοῦ ὅλη τὴ λογιωτατοσύνη του ὁ Ρωμιὸς, καὶ μάλιστα ὁ Ἀθηναῖος, τὴ δείχνει στὶς ἐπιγραφὲς, ποὺ κοιτάζει νὰν τὶς κάνει ὅσ μπορεῖ Ἀττικώτερες Τὸ περίφημο «*Ἐφιππιοποιεῖον*» τῆς ὁδοῦ Μουσῶν καὶ τὸ περιφημότερο *Συκωτακιοπωλεῖον* (γιατὶ ὄχι καὶ *ἡπατοπωλεῖον*;) τῆς Παλιᾶς Ἀγορᾶς εἶναι δυὸ γεροὶ στυλοβάτες τῆς προγονικῆς μας δόξας καὶ τῆς κουταμάρας μας.

ΑΣΟΦΟΙ ΜΥΘΟΙ

ΓΕΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΡΟΝΤΑΣ

Ἕνας σακάτης γέροντας καμπούρης, ζαρωμένος,
Μένα δεμάτι κούτσουρα στὴ πλάτη φορτωμένος,
Ἀργὰ τὴ ράχη ἀνέβαινε μὲ κόπο στὸ βουνό.

Μὰ νὰ μιὰ πέτρα ἐβρέθηκε μπροστά του καὶ σκουντάει
Κι' ὁ γέρος ἐσωριάστηκε στὸ χῶμα καὶ βογγάει
Καὶ λέει: Κὺρ Χάρο πάρε με! Δὲν θέλω πιὰ νὰ ζῶ.

Καβάλλα ἀπᾶ στὸ μαῦρο του ὁ Χάροντας περνοῦσε
Καὶ ζύγωσε τὸ γέροντα στὴ ράχη ποὺ θρηνοῦσε
Καὶ σᾶν τὸν εἶδε μὲ θυμό, εἶπε τοῦ γέρου αὐτά:

Μοῦ κάνεις τὸ ρομαντικὸ βρὲ γέρο κοκαλιάρη,
Μὲ πῆρες ὅπως φαίνεται γιὰ Χάρο σκουπιδιάρη·
Ἐγὼ δὲν παίρνω κλάψιαρη σακάτικα κορμιά.

Φυτεύω στὸ περβόλι μου κορμιὰ παληκαρίσια,
Βάνω τὶς νιὲς γιὰ λεϊμονιές, τοὺς νιοὺς γιὰ κυπαρίσσια
Καὶ τὰ μικρὰ παιδόπουλα λουλούδια καὶ μοσκιές.

Ἐγὼ δὲν εἶμαι Χάροντας καλός, ψυχοπονιάρης,
Εἶμαι λεβέντης καὶ περνῶ τοὺς κάμπους καβαλλάρης·
Παλαίβω μὲ λεοντόκαρδους κι' ἁρπάζω ὀμορφονιές.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

ΡΑΛΛΕΙΟ ΚΑΙ ΜΠΟΤΑΣΕΙΟ

Σὰν κάθε χρόνο, ἔτσι καὶ φέτο τέλειωσαν πανηγυρικὰ οἱ ἐξέτασες τοῦ «Ἀρσακείου παρθεναγωγείου» ἀφοῦ ἔβγαλε λόγο ὁ Μιστριώτης καὶ δόθηκαν βραβεῖα — τὸ Ράλλειο, χίλιες δραχμὲς καὶ τὸ Μποτάσειο πεντακόσες — σὲ δυὸ κορίτσια ποὺ ἔγραψαν τὶς καλύτερες ἔκθεσες. Βλέπουμε ἔτσι πὼς ὁ Λασσάνειος καὶ Παντελίδειος τοῦ Πανεπιστημίου βρίσκουνε τὰ ταίρια τους στὸ Ἀρσάκειο. Ἐκεῖ κουφιοκέφαλα δασκάλικα κρίνουνε «τὴν ποιητικὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἔθνους». Ἐδῶ «τὴν περὶ τὴν γλῶτταν ἐπίδοσιν τῶν Ἑλληνίδων» κρίνει ὁ Μιστριώτης.

Ὅλοι ξέραμε ἴσαμε τωρα τί δουλειὰ γινότανε μέσα στὸ ντουβάρι τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ποὺ λὲς καὶ στήθηκε γιὰ φρούριο καὶ προμαχώνας τῆς καθαρεύουσας, τί δουλειὰ ἐπίμονη χαλασμοῦ κάθε παιδιάτικης ψυχῆς, καὶ τί ἀνέλεο κούρασμα μὲ πράματα ἀνωφέλευτα κάθε κοριτσίστικου μυκλοῦ. Μὰ ἕνα ποὺ δὲν ξέραμε καλὰ, φέτο θεοφάνερα τὸ μάθαμε. Παρηγοριόμαστε μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ καταστρεφτικὰ μέσα δὲν εἴχανε τὴ δύναμη ὁλότελα νὰ γυρίζουνε ἀπὸ τὸ φυσικό τους δρόμο τὴν ψυχὴ καὶ τὸ μυαλὸ τοῦ κοριτσιοῦ. Συλλογιζόμαστε πὼς ἅμα τὰ κακόμοιρα τὰ κορίτσια φεύγανε ἀπὸ τὶς ἀλυσσίδες τῆς σκολαστικῆς κακοκεφαλιᾶς κι' ἀμυαλοσύνης κι' ἀναπνέανε τὸν καθάριο ἀγέρα τῆς ζωῆς, εἴχανε τὴν ἡλικία νὰ μποῦνε στὸν ἴσιο δρόμο, ὄχι βέβαια μὲ δίχως ἀβαρίες ἀπὸ τὸ φουρτουνιασμένο ταξίδι, μὰ πάντα μὲ γερὸ μονάχα τὸ ψυχόμητο, ποὺ ἡ φύση χαρίζει στὸν ἄνθρωπο, γιὰ τὴ λευτεριὰ καὶ τὴν ἀληθινὴ ζωή.

Ὅμως, εἴδαμε τὶς ἔκθεσες τὶς βραβεμένες στὸ Ράλλειο καὶ στὸ Μποτάσειο διαγωνισμό, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ, ἂν θυμούμαστε καλὰ, δημοσιεύτηκαν φέτο σὲ μιὰ ἡμερίδα καὶ χάσαμε καὶ τὴ στερνὴ αὐτὴ ἐλπίδα. Τὸ μιστριώτικο σκουλῆκι ἔχει δουλέψει τόσο γερὰ, τόσο λυσσασμένα, τόσες φωλιὲς ἔχει στήσει στὰ κοριτσίστικα στήθη, ὥστε εἶναι ἀδύνατο πιὰ, εἶναι ἀδύνατο νὰ ξεστραβωθοῦνε τὰ μάτια, νὰ φωτιστεῖ τὸ μυαλὸ, νὰ λευτερωθοῦνε οἱ ψυχές.

Τὸ πρᾶμα εἶναι ἀπελπιστικό. Καὶ νὰ ξερεῖ κανεὶς πὼς τὸ Ἀρσάκειο εἶναι τὸ ἔργο μιᾶς ἑταιρίας ποὺ λέγεται «Φιλεκπαιδευτική», ποὺ διοικιέται ἀπὸ συμβούλιο, μὲ μέλη ὄχι δασκάλους, καὶ ποὺ μποροῦσε νὰ ἐργάζοταν ὅπως χρειάζεται γιὰ τὴν ἀληθινὴ ἐκπαίδευση ποὺ πρέπει στὶς Ρωμιοποῦλες. Ἀντὶς ὅμως νὰ κάμει αὐτό, τὄδωσε τσιφλίκι στὸ Μιστριώτη κ' ἔμπασε τοῦτος ὅλους τοὺς κουτοδασκάλους μέσα ποὔχουνε μυαλὰ σὰν τὰ δικά του, κι' ἄρχισε νὰ σφυροκοπᾶ στὰ κεφάλια τῶν κοριτσιῶνε τὴ γλώσσα τοῦ Ὁμήρου, τὴ γλώσσα τοῦ Σοφοκλῆ, τὴ γλώσσα τοῦ Θουκυδίδη, μὰ ὄχι καὶ τὴν ψυχή τους. Πρέπει λοιπὸ νὰ σβυστεῖ τὄνομα ποὔχει τὸ Ἀρσάκειο γιὰ παρθεναγωγεῖο καὶ νὰ γραφτεῖ κεῖνο ποὺ τ' ἀξίζει, κ' ἔτσι στὴν καθαρεύουσα, «Βλακοκομεῖον καὶ βλακοποιεῖον τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας».

*

Μὰ ἂς ἔρθουμε τώρα στὶς βραβεμένες ἔκθεσες. Ἔβαλαν στὰ κορίτσια γιὰ θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ «κατὰ τί διαφέρει ὁ ἀγροτικὸς τοῦ ἀστυκοῦ βίου». Εἶναι ἀρκετὸ νομίζουμε τὸ θέμα νὰ δείξει τὴ στενοκεφαλιὰ τοῦ ἀρχιδάσκαλου ποὺ τὄβαλε. Δίχως νὰ ποῦμε ὅμως τίποτ' ἄλλο γι' αὐτό, σᾶς βάνουμε ἐδῶ δυὸ κομάτια ἀπὸ τὶς ἔκθεσες αὐτές.

Τὸ κορίτσι ποὺ πῆρε τὸ Ράλλειο γράφει μέσα σὲ

ἄλλα. «Ἐπαναβλέπω τὸν οὐρανὸν τὸν χρυσούμενον ὑπὸ δέσμης ἀκτίνων χρυσαυγῶν, ἐκ τῶν ὄπισθεν τοῦ βουνοῦ ἐκπεμπομένων ὑπὸ τοῦ χρυσοτεύκτου ἅρματος τοῦ παμφαοῦς τῆς ἡμέρας βασιλέως, ὅστις ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν προβάλλει μεγαλοπρεπὴς καὶ ἀκτινοβόλος. Ὡς δὲ τὰ πτηνὰ καταλιπόντα τὰς καλιὰς αὐτῶν ἐσκορπίσθησαν ἀνὰ τοὺς θαλεροὺς κλάδους καὶ ᾄδοντα ζητοῦσι τροφὴν δι' ἑαυτὰ καὶ τοὺς νεοσσοὺς αὐτῶν, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος καταλιπὼν τὸν χθαμαλὸν αὐτοῦ οἰκίσκον καὶ τὴν ἀξίνην καὶ τὸ δρέπανον ἐπ' ὤμου λαβὼν, ἀπέρχεται εἰς τὸν χρυσίζοντα ἀγρὸν, οὗτινος τοὺς κλίνοντας ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ καρποῦ στάχεις, ἀποκόπτει, τὸ μονότονον τῆς ἐργασίας αὐτοῦ διακόπτων δι' ἄσματος ἀφελοῦς. Πρὸς τὸ χαρίεν δ' αὐτοῦ ἆσμα ἀνταποκρίνεται ἐκ τῶν χλοερῶν τῶν βουνῶν κλιτύων ὁ λιγὺς τοῦ ποιμένος αὐλός, οὗτινος τὰ πρόβατα βελάζοντα ποῦ καὶ ποῦ ἀποκόπτουσι τὴν δροσερὰν χλόην, ἣν ὑπὲρ αὐτῶν ὁ ἀγαθὸς τῶν ὅλων Πατὴρ ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς ὄρεσι διεσκόρπισεν».

Τὸ κορίτσι ποὺ πῆρε τὸ Μποτάσειο γράφει· «Πρὸ μικροῦ ἡ ἀστερόεσσα νὺξ ἀπέσυρε τὸν χρυσοποίκιλτον αὐτῆς πέπλον ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς καὶ ὁ γλυκὺς τῆς νυκτὸς ἀστὴρ, ἡ σελήνη, ἐκρύβη ὄπισθεν τοῦ ὄρους καταλιποῦσα τὴν θέσιν αὐτῆς εἰς τὸν τηλαυγῆ ἀστέρα τῆς ἡμέρας, τὸν ἥλιον. Ἡ ροδοδάκτυλος ἠὼς ὑποφώσκει. Ὁ διφρηλάτης Φοῖβος ἀναλαμβάνων τὰς ἡνίας τοῦ χρυσοῦ ἅρματος, ἄρχεται τῆς πορείας αὐτοῦ. Ὁ ἀγρότης πρὸ πολλοῦ ἀφυπνισθεὶς ἀνέλαβε τὸ ἄροτρον καὶ τοὺς βόας αὐτοῦ καὶ πορεύεται εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, εὔθυμος καὶ τερετίζων ᾆσμά τι. Ἐν γένει τὸ πᾶν μειδιᾷ ἐν τῷ θελξικαρδίῳ τούτῳ τόπῳ. Ποῖος χρωστὴρ ζωγράφου δύναται ἄρά γε νὰ ἀπεικονίσει τὸ θέαμα τοῦτο; Τὸν γελόωντα κατακύανον αὐτὸν οὐρανὸν, τὸ ρυάκιον, τοὺς ἀγροὺς καὶ πάντα τὰ ἄλλα τὰ ὁποῖα περιέγραψα; Οὐδείς».

Μὲ τὸν ἴδιο τόνο ξακολουθοῦνε οἱ ἔκθεσις κ' ἔτσι κατορθώνουνε οἱ δεσποινίδες πολλὰ νὰ ποῦνε, μὰ καὶ νὰ μὴν ἀπαντήσουνε στὸ θέμα ποὺ τοὺς δόθηκε. Ἐξὸν ὅμως ἀπ' αὐτὸ καὶ τὰ δυὸ γραψίματα μοιάζουνε τόσο πολὺ στὸ ὕφος ποὺ λές ἀπὸ ἕνα πρόσωπο βγήκανε. Ποιό εἶναι τὸ μυστήριο; Τοῦ Μιστριώτη τὰ βιβλία. Τὰ κορίτσια ξέροντας πὼς ὁ Μιστριώτης θὰ κρίνει τὰ ἔργα τους, πονηρὰ σκεφτήκανε. Πήγανε καὶ ξεσκαλίσανε λέξες καὶ φράσες ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ Ἀρχιδάσκαλου, ἁρματώθηκαν γερὰ μ' αὐτὲς καὶ βγήκανε στὸν πόλεμο. Κι' ἀληθινὰ, ἂν ἀνοίξεις τοὺς διάφορους πρόλογους στὰ διάφορα δράματα τῶν ἀρχαίων ποὖχει ὁ Μιστριώτης σκολαστικοσκολιάσει, κι' ἀκόμα ἂν ἀνοίξεις τὴ σοφὴ καὶ βαρβαροπάζαρη γραμματολογία του, θὰ ἰδεῖς ἐκεῖ μέσα τοὺς παμφαεῖς ἀστέρας, τὸν ἱππόδρομον τοῦ χρυσοτεύκτου Φοίβου, τὰς οὐρανίας στιβάδας, τὸν διφρηλάτην Φοῖβον καὶ τὰς δολιχοδρομούσας ἀνοησίας του. Λοιπὸν μ' αὐτὰ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲ τὴ γραμματικὴ καὶ τὸ συνταχτικὸ καθήσανε νὰ γράψουν. Ἀδειάσανε ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά τους κάθε τι τὸ ἀληθινὸ ποὺ ἴσως καὶ νὰ βρισκότανε κεῖ πέρα, ντυθήκανε τὴ μεγάλη ψευτιὰ τοῦ Μεγάλου Ψεύτη, κ' ἐσερβίρησαν «τὰ βελάζοντα πρόβατα ποῦ καὶ ποῦ ἀποκόπτουσι τὴν δροσερὰν χλόην» καὶ «τὸν τερετίζοντα ἀγρότην» κι' ἄρπαξαν τὸ βραβεῖο ἀπὸ τὰ μιστριώτικα χέρια. Πλούσια εἴτανε ἡ ἀνταμοιβὴ τῶν κόπων τους, Καὶ νά τ' ἀποτελέσματα τοῦ Δασκαλισμοῦ ἀμέσως ἀμέσως. Καμαρῶστε τα, Ρωμιοί. Βραβεῖο στὴν ψευτιὰ καὶ στὴν πονηριά.

Αὔριο τὰ κορίτσια αὐτὰ θὰ γίνουνε μαννάδες. Ρωμιὲς μαννάδες. Ἴσως καὶ δασκάλες. Τὸ δηλητήριο ποὺ τοὺς πότισε τὸ σκολειὸ θὰν τὸ χύσουνε κι' αὐτὲς στὰ ρωμιόπουλά τους. Καὶ τότε ἀπὸ τοὺς παμφαεῖς ἀστέρας κι' ἀπὸ τοὺς χρυσοτεύκτους Φοίβους, κι' ἀπὸ τὶς φκιασιδωμένες ψυχὲς, τί θὰ βγοῦνε; Λιονταρόψυχοι λεβέντες ἢ κουτοπόνηροι λαγοί; Γερὲς ἰδέες ἢ σάπια κοιστήματα; Πλῆθος ἀπὸ πατριῶτες ἢ γενεὰ ἀπὸ μούμιες; Ἔτσι τὸ ζήτημα ξαπλώνεται καὶ πάει νὰ γγίξει τὸ μεγάλο Ἐκπαιδευτικό. Μίλησαν γι' αὐτὸ, καὶ πρέπει ἀκόμα πολὺ νὰ μιλήσουν οἱ κατάλληλοι. Κεῖνο ποὺ θέλουμε μεῖς νὰ τονίσουμε ἐδῶ εἶναι τὸ ἀπελπιστικὸ φαινόμενο τῆς μεγάλης ἀφροντισιᾶς ποὺ ἀπὸ παντοῦ δείχνεται, γιὰ τὸ χαμὸ καὶ τὸ χαλασμὸ ποὺ δέρνει τὴν κοριτσίστικη ἐκπαίδεψη. Οἱ ὑπουργοί μας κ' οἱ μεγαλουσιάνοι μας πήγανε στὴν «πανηγυρικὴ ἀπονομὴ τῶν βραβείων» καὶ καμαρώσανε τὸ φλύαρο κι' ἀνοητολόγο Μιστριώτη, συχαρήκανε τὶς βραβεμένες κοπέλλες, καὶ γυρίσανε σπίτι τους μ' ἐλαφρὴ τὴ συνείδηση πὼς πάει πρίμα ἡ «ἐργασία τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας». Τὴν ἄλλη μέρα στῆλες καὶ στῆλες γιὰ τὴν περιγραφὴ τῆς «λευκῆς ἑορτῆς», ἐπαίνους στὸ Μιστριώτη καὶ στὰ κορίτσια καὶ στὶς ἔκθεσες καὶ στὴν ἀφθίτου κάλλους γλώσσαν, καὶ προφητεῖες γιὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οἱ φημερίδες μας. Ἄμυαλες καὶ κοντόφωτες ὅλες τους, βγαλμένες ἀπὸ τὸ ἴδιο καζάνι τῆς ἀμαθησιᾶς καὶ τῆς ἐπιπολαιότης. Ἐξαίρεση μοναδικὴ καὶ τιμημένη ἔκαμε ἡ «Ἀκρόπολη» μὲ τὰ δυὸ τοῦ Σταθόπουλου ἄρθρα, ποὺ τὰ χαραχτήριζε γερὴ φιλοσοφικὴ σκέψη, βαθύτητα, ἀντίληψη, τσουχτερὴ εἰρωνεία καὶ πολὺ φῶς.

Ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς ἀπὸ τὸ νύχι μπορεῖς νὰ νοιώσεις τὸ λιοντάρι, τότες ἀπὸ τὶς δυὸ βραβεμένες ἔκθεσες μπορεῖς νὰ καταλάβεις τὶς ἄλλες, κι' ἀπὸ τὴν κουτοπονηριὰ τῶ δυὸ κοριτσιῶνε τὴν κουτοπονηριὰ ποὺ βασιλεύει στὸ Ἀρσάκειο, τὸ τρανὸ τοῦτο ἀργαστῆρι τῆς ἐθνικῆς βλακείας. Συλλογιστεῖτε τί παθαίνει ὄχι μονάχα ὁ μέσα, μὰ κι' ὁ γερὸς καὶ δυνατὸς ὄξω Ἑλληνισμός, ποὺ στέλνει τὰ κορίτσια του ἐδῶ γιὰ νὰν τὰ δασκαλεύει ὁ Μιστριώτης καὶ τὰ κοπέλλια του γιὰ νὰ γράφουνε ράλλειες καὶ μποτάσειες ἔκθεσες. Φωνάζουμε ὅλοι μας γιὰ τὸν κίντυνο τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Ἔθνους καὶ γιὰ τὶς ντροπὲς ποὺ παθαίνει παντοῦ τὸ Ἑλληνικὸ ὄνομα, μὰ κανεὶς δὲ βρέθηκε νὰ φωνάξει γιὰ τὶς μεγάλες ἐθνικὲς ντροπὲς ποὺ ἀγκαλιάζουμε ἐμεῖς, μονάχοι μας, ἐδῶ στὴν Ἀθήνα. Κοιτάξτε τὶς ἔκθεσες. τὸ Ράλλειο καὶ τὸ Μποτάσειο, τὸ Ἀρσάκειο ἐλάκερο κ' ἐλᾶτε νὰ μᾶς πεῖτε πὼς δὲν εἶναι μιὰ ἐθνικὴ ντροπὴ ὁ Μιστριώτης.

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΦΗΤΗΣ

Τοῦ Ψυχάρη

Φιλέβω
τὶς ὀνειροπλάνεφτες ψυχὲς
μὲ κάποιο φῶς μυστηριακό,
γλυκό.

Στὰ ραδινὰ,
σμαράγδινα
ἀχτηβολήματα
τὰ βλέμματα
τὰ ρόδινα
ἀνώδυνα
γλυκογελᾶνε,

Κι ἀνέγνωρα
ἔνωρα τὰ πνέματα
τὸ φῶς μου ἀκολουθᾶν
μεθᾶν καὶ πᾶνε,

Πᾶνε μὲ αἶνο
πρὸς τὸ μαγεμένο
τὸ ἱερὸ δεντρό,
ποὺ ὅλο χλωρό,
ποὺ ὅλο ἀνθερό,
ποὺ μέσ' στὰ λαγαρά του,
ὀγρά του φύλλα
σφαντάζουν ὅλο τὸν καιρὸ
ρόδα κυπκάτα
ἀφράτα μῆλα
μὲ μοσκομελιστάλαχτο χυμό.
Ποιός βέβηλος μιλεῖ γιὰ πεθαμό!
Πῆρα ἀπ' τὴν Ἐπιστήμη τὴ γοργόνα
τὴν ἀστραπόμορφη ρομφαία,
ἡ ὡραία
μάγισσα ἡ Τέχνη
πλέχνει μου κορώνα·
θὰ νικήσω τὸν Αἰώνα.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

Μέσα στὶς δεκαπέντε μέρες ποὺ πέρασαν κανένα ξένο ἔργο καινούριο δὲν παρουσιάστηκε στὰ διάφορα θέατρα. Εἴχαμε ὅμως μιὰ φιλολογικὴ «πρώτη». Στὸ «Πολυθέαμα» ὁ κ. Βῶκος παράστησε, ὕστερα ἀπὸ πολλὲς προετοιμασίες κι' ἀρκετὸ θόρυβο, τὸ «21» του, «ἐθνικὴ τραγωδία εἰς πράξεις πέντε». Ἀπὸ τὸ πρόγραμμα μαθαίνουμε ὅτι τὸ ἔργο εἶναι γεμᾶτο «σφαγὰς, ἐμπρησμοὺς, δηώσεις, ὀχλοβοὴ, μάχας, πολεμιστήρια ἄσματα, σκηνὰς ἐξόχου μεγαλείου καὶ φρίκης κτλ. Ἀκόμα πὼς ἡ τραγωδία τελειώνει ἐπὶ τῆς «ἐλευθέρας Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν» μὲ «μίαν ἀποθέωσιν!»

*

Ὁ εὐτυχὴς συγγραφέας τῆς «Κατοχῆς» καὶ δυστυχὴς τοῦ «21» θᾶχει χωρὶς ἄλλο λόγους νὰ φιλοσοφῆ, τὶς πικρὲς αὐτὲς μέρες τῆς ἀποτυχίας, γιὰ τὴν ἀσταθεια τῶν ἀνθρώπινων πραγμάτων. Ἀπὸ πέρσυ ὡς φέτο πόση διαφορά! Πέρσυ στὴν τριακοστὴ παράσταση τῆς «Κατοχῆς» τὸ θέατρο γιόμιζε ἀσφυχτικὰ ἀπὸ κόσμο ἀνυπόμονο, φανατικὸ, ἐνθουσιασμένο, καὶ φέτο στὴν τρίτη τοῦ «21» οὔτε πενῆντα ἄνθρωποι δὲ βρέθηκαν νὰ παρακολουθήσουν τὸ ἔργο. Ἀλλοίμονο, οὔτε ὁ κ. Βῶκος δὲν ἔχει τὴ φιλολογικὴ τύχη, καθὼς θὰ ἔλεγε ὁ Ρεμὶ ντὲ Γκουρμὸν ἂν ἔβλεπε τὸ ἀξιοδάκρυτο θέαμα τῆς τραγικῆς ἐρήμωσης τοῦ «Πολυθεάματος». Κι' ὅμως ὁ κ. Βῶκος ἔβαλε ὅλα του τὰ δυνατὰ γιὰ ν' ἁρπαξῆ τὴν τύχη αὐτὴ ἀπὸ τὰ μαλλιά. Ποιός ξέρει πόσο σκέφτηκε καὶ πόσο βασανίστηκε μελετῶντας τὴν ἐντύπωση τῶν σκηνῶν τοῦ «21» του στοὺς παλιοὺς πελάτες του τῆς «Κατοχῆς». Καὶ μὲ ποιό ἄραγες πνεῦμα σαρκαστικὸ νὰ δημιουργοῦσε στὸ νοῦ του τὴν τραγωδία καὶ ποιό χαμόγελο Μεφιστοφελῆ νὰ πλανιόταν στὰ χείλη ὅταν μιὰ μὲ τὴν ἄλλη ἔβρισκε ὅλες τὶς κατάλληλες σκηνὲς γιὰ νὰ «θίξουν τὴν εὐαίσθητον χορδὴν» τοῦ πατριωτισμοῦ.

*

Δὲ συζητοῦμε δῶ γιὰ τὴ φιλολογικὴ ἀξία οὔτε τῆς «Κατοχῆς» οὔτε τοῦ «21». Καὶ τὰ δυὸ ἀπ'